

УДК 351.74+351.95

DOI: 10.31733/15-03-2024/1/505-506

Андрій НЕЧИТАЙЛО

курсант ННІ права та підготовки
фахівців для підрозділів
Національної поліції

Ірина СМІРНОВА

старший викладач кафедри теорії
та історії держави і права
Дніпропетровського державного
університету внутрішніх справ

ПРЕВЕНЦІЯ І ПРЕВЕНТИВНІ ПОЛІЦЕЙСЬКІ ЗАХОДИ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ. ПРАВОВА ОСНОВА ДІЯЛЬНОСТІ НАЦІОНАЛЬНОЇ ПОЛІЦІЇ

Національна поліція України для виконання завдань, що покладені на неї, у своїй діяльності використовує і застосовує різні поліцейські заходи. Відповідно до статті 29 Закону України «Про Національну поліцію» поліцейським заходом є дія або комплекс дій превентивного або примусового характеру, що обмежує певні права та свободи людини і застосовується поліцейськими відповідно до закону для забезпечення виконання покладених на поліцію повноважень. Поліцейський захід повинен бути законним, необхідним, пропорційним та ефективним. Також усі поліцейські заходи поділяються на превентивні і примусові [1].

Пропонуємо розглянути тему превентивних поліцейських заходів та питання правової основи для їх здійснення, але для початку треба визначитися зі змістом поняття «превенція». Превенція (від пізньолат. *praeventio* – «попереджаю») – попередження, запобігання кримінальним правопорушенням. У праві превентивними заходами вважаються профілактичні, а також інші заходи, які спрямовані на запобігання кримінальним та іншим правопорушенням. Превентивна діяльність здійснюється поліцейськими в процесі профілактики та запобігання правопорушенням, у ході реалізації профілактичного контролю за додержанням вимог законів та інших нормативно-правових актів, охорони прав і свобод людини, інтересів суспільства й держави, протидії злочинності, організації роботи дозвільної системи, забезпечення безпеки дорожнього руху тощо. У статті 31 Закону України «Про Національну поліцію» зазначено, що превентивних поліцейських заходів передбачено одинадцять, а саме: перевірка документів; опитування особи; поверхневий огляд; зупинка транспорту; вимога залишити місце і обмеження доступу до зазначеної території; обмеження пересування особи, транспортних засобів або іншого володіння реччю; проникнення в житло або до іншого володіння особи; перевірка дотримання вимог дозвільної системи органів внутрішніх справ; використання технічних пристроїв і технічних засобів з функціями фото- і кінозйомки, відеозапису; перевірка дотримання встановлених законодавством обмежень щодо осіб, підконтрольних адміністративному порядку, та інших категорій осіб; поліцейське піклування [1].

Правова основа діяльності поліції – це правовий фундамент, спираючись на який функціонує вся поліція в цілому, це певні правила і стандарти, які закріплені у національних та міжнародних нормативно-правових актах. Відповідно до ч. 1 ст. 3 Закону України «Про Національну поліцію» у своїй діяльності Національна поліція керується Конституцією України, міжнародними договорами України, згода на обов'язковість яких надана Верховною Радою України, актами Президента України та постановами Верховної Ради України, постановами Кабінету Міністрів України, актами Міністерства внутрішніх справ, Законом України «Про Національну поліцію» та іншими законами України. Крім того, що всі превентивні поліцейські заходи зазначені у статті 31 Закону України «Про Національну поліцію», для їх застосування необхідно ще знати інші нормативно-правові акти, які підкріплюють законність застосування таких заходів. Наприклад, для застосування поліцейського піклування необхідно знати наказ МВС України від 12.10.2020 № 724 «Про затвердження Інструкції з оформлення матеріалів про застосування поліцейського піклування» [2], а для застосування такого превентивного заходу, як «перевірка дотримання

вимог дозвільної системи органів внутрішніх справ», необхідно знати наказ МВС України від 21.08.1998 № 622 «Про затвердження Інструкції про порядок виготовлення, придбання, зберігання, обліку, перевезення та використання вогнепальної, пневматичної, холодної і охолощеної зброї, пристроїв вітчизняного виробництва для відстрілу патронів, споряджених гумовими чи аналогічними за своїми властивостями металевими снарядами несмертельної дії, та патронів до них, а також боєприпасів до зброї, основних частин зброї та вибухових матеріалів» [3] тощо. Також варто зазначити, що в умовах воєнного стану чинне законодавство нашої держави зазнає змін. Внаслідок чого поліцейські можуть отримувати додаткові повноваження при застосуванні поліцейських заходів, що, безумовно, впливає на діяльність Національної поліції України та органів Міністерства внутрішніх справ України.

Отже, у підсумку можна сказати, що превентивні поліцейські заходи, які працівники Національної поліції України застосовують для забезпечення публічної безпеки і порядку, протидії злочинності, охорони прав і свобод людини, а також інтересів суспільства і держави, є дуже важливими, адже вони забезпечують виконання покладених на поліцію завдань і обов'язків. Саме тому неодмінно треба вивчати і підкріплювати правову основу для застосування таких заходів.

1. Про Національну поліцію : Закон України від 02.07.2015. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/580-19/conv#Text>.

2. Про затвердження Інструкції з оформлення матеріалів про застосування поліцейського піклування : наказ Міністерства внутрішніх справ України від 12.10.2020 № 724. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1174-20#Text>.

3. Про затвердження Інструкції про порядок виготовлення, придбання, зберігання, обліку, перевезення та використання вогнепальної, пневматичної, холодної і охолощеної зброї, пристроїв вітчизняного виробництва для відстрілу патронів, споряджених гумовими чи аналогічними за своїми властивостями металевими снарядами несмертельної дії, та патронів до них, а також боєприпасів до зброї, основних частин зброї та вибухових матеріалів : наказ МВС України від 21.08.1998 № 622. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0637-98#Text>.

УДК 351.74

DOI: 10.31733/15-03-2024/1/506-509

Ілля ПОЛЬЩА

курсант ННІ права та підготовки фахівців для підрозділів Національної поліції

Віктор БОГУСЛАВСЬКИЙ

завідувач кафедри спеціальної фізичної підготовки Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ, кандидат юридичних наук, доцент

РОЛЬ ОРГАНІВ СИСТЕМИ МВС УКРАЇНИ У ЗАБЕЗПЕЧЕННІ МІЖНАРОДНОЇ ТА НАЦІОНАЛЬНОЇ БЕЗПЕКИ

Питання забезпечення національної безпеки України як незалежної, демократичної, правової, соціальної та суверенної держави залишаються актуальними як в мирний час, так і в умовах воєнного стану. Оскільки є внутрішні та зовнішні чинники, такі як: тероризм, кібератаки, розповсюдження зброї масового знищення, конфлікти між державами, економічні кризи, екологічні проблеми та інші, які постійно ставлять під загрозу національну безпеку держави.

Забезпечення національної безпеки є важливою складовою діяльності влади у демократичній державі, що виступає однією з базових політичних цінностей, а її зміцнення – однією зі стратегічних цілей України.

Тому треба зазначити важливість прийняття Закону України «Про національну безпеку України», в якому національну безпеку України визначено як захищеність державного суверенітету, територіальної цілісності, демократичного конституційного ладу та інших національних інтересів України від реальних та потенційних загроз [1]. Він визначає